**Raadsvoorstel:** Z/21/700012/D-785284
Onderwerp: **Programma- en actieplan 'Invoering Omgevingswet 2022-2029'**

Datum: 28 januari 2022
Portefeuillehouder: Ro van Doesburg
I&O/B&A: 17 februari 2022
Raadsvergadering: 24 februari 2022
Opsteller: Apotheker, Wander
Geeft voorstel begrotingswijziging: Ja

**Onderwerp:**

Programma- en actieplan 'Invoering Omgevingswet 2022-2029'.

**Voorstel:**

Wij stellen u voor:

1. Het Programma- en actieplan 'Invoering Omgevingswet 2022-2029' vast te stellen;
2. De benodigde middelen voor 2022 ad € 235.000 voor € 150.000 te dekken uit extra legesinkomsten en voor € 85.000 ten laste te brengen van het begrotingssaldo 2022;
3. De benodigde middelen voor 2023 ad € 150.000 te dekken uit extra legesinkomsten;
4. De financiële consequenties te verwerken middels een begrotingswijziging.

**Aanleiding:**

In zowel 2020 als in 2021 is gewerkt aan de voorbereiding op de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Dat de datum waarop dat plaatsvindt meermaals is verschoven heeft dat zo nu en dan tot een uitdaging gemaakt. Er wordt, na recente berichtgeving over verder uitstel, nu landelijk afgekoerst op 1 oktober 2022 of 1 januari 2023 als datum voor inwerkingtreding van de Wet. Een aantal van de noodzakelijke acties is daarvoor al afgerond, maar er staat ons ook nog een aantal taken en besluitvormingsmomenten te wachten. Het eerder in 2020 vastgestelde programma- en actieplan verdient een herziening, die rekening houdt met de veranderde situatie en de huidige stand van zaken binnen het programma van invoering van de Wet.

We brengen u op de hoogte van de afgeronde acties en de acties die de organisatie nog te wachten staan tot en ná de invoeringsdatum. Dit resulteert ook in een budgetaanvraag voor 2022 en 2023, die aan u voorligt. In het plan wordt zo veel mogelijk uitgegaan van de samenhang van elementen en koppelen van het instrumentarium van de Omgevingswet aan de bredere organisatieontwikkeling.

**Beoogd effect:**

De voorbereidingen op invoering van de Omgevingswet met bijbehorende begroting toe te lichten en voor te leggen.

Het plan is een herziening van het eerder in 2020 vastgestelde 'Programma- en Actieplan Invoering Omgevingswet 2020-2029'. Delen daarvan staan nog overeind en delen zijn met voortschrijdend inzicht en onder invloed van beslissingen op landelijk niveau aangepast. Het heeft als hoofddoel ervoor te zorgen dat de Omgevingswet en de gemeentelijke ambities, in een gezamenlijk leerproces van raad, college en ambtelijke organisatie, op basis van wettelijke eisen worden geïmplementeerd.
Het is dus vooral een actieplan en geeft geen volledige uitleg en informatie over de wet zelf. We hebben in het plan onderscheid gemaakt tussen de ontwikkeling van nieuwe (kern)instrumenten en wat het vraagt aan verandering in de manier van (samen)werken. Tevens zijn de meerjarige actieplanning (inclusief afgeronde acties en aanpassingen aan planning), de programmaorganisatie en de benodigde financiën voor 2022-2023 in beeld gebracht.

**Argumenten:**

*1.1 Het programma- en actieplan is geactualiseerd*
De invoering van de Omgevingswet vraagt om een document waarin alle verschillende onderdelen goed toegelicht worden. In 2020 is daarom al een eerste versie opgesteld en vastgesteld. Herziening en vaststelling van het programma- en actieplan is nu, zoals gepland, benodigd. De gevolgen van verschuiving van de inwerkingtredingsdatum van de wet, naar 1 oktober 2022 of 1 januari 2023, zijn zo goed als mogelijk meegenomen in het document. De aangepaste planning van een aantal onderdelen en de daaraan gekoppelde begroting voor het programma in 2022 en 2023 zijn toegelicht in het plan.

*2.1. De legesinkomsten kunnen worden verhoogd*
Uit het beeld van de inkomsten uit leges van de afgelopen jaren, blijkt dat er jaarlijks meer middelen binnenkomen dan momenteel begroot. Tegelijk zien we ook dat de uitvoering onder druk staat om de hoeveelheid aan aanvragen tijdig en kwalitatief af te kunnen wikkelen. De legesinkomsten vormen primair de dekking voor de uitvoeringskosten. De inschatting is dat een bedrag van € 150.000 aan extra legesinkomsten kan worden ingezet voor de voorbereiding op en implementatie van de Omgevingswet, zonder dat dit nadelige gevolgen heeft voor de vergunningverlening.

*3.1 De verwachte inkomsten uit leges bieden ook voor 2023 dekking*
De inschatting is dat een bedrag van € 150.000 aan extra legesinkomsten ook in 2023 kan worden ingezet voor de implementatie van de Omgevingswet, zonder dat dit nadelige gevolgen heeft voor de vergunningverlening. In de afgelopen jaren is gebleken dat er jaarlijks meer binnenkomt aan leges dan begroot en de verwachting is niet dat invoering van de Omgevingswet daar meteen verandering in brengt. Dekking voor de te verwachten kosten in de jaren ná 2023 zal, op basis van monitoring, opnieuw overwogen worden bij het opstellen van een herzien programma- en actieplan.

**Risico's:**

*1.1 De invoeringsdatum van de Omgevingswet is wederom opgeschoven en staat nu gepland voor 1 oktober 2022 of 1 januari 2023. Dit leidt mogelijk tot onduidelijkheid voor de organisatie en er bestaat een kleine kans dat er op landelijk niveau nogmaals besloten wordt de invoering uit te stellen.*

Maatregel - We koersten in de planning op 1 juli 2022. De daarvoor benodigde acties zijn in gang gezet en de benodigde besluitvorming is ingepland. Met het recente uitstel als context zal de planning hierop, waar nodig, aangepast worden. Wat kan blijven staan zoals ingepland laten we doorgang vinden. Er wordt voor gezorgd dat het werk dat opgeleverd wordt, als de planning daarom vraagt, flexibel ingezet kan worden op andere momenten.

*1.2 Er is sprake van onbekendheid over de praktische invulling en het kwaliteitsniveau van het landelijk Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).*

Maatregel - Continu volgen van de landelijke ontwikkelingen met betrekking tot DSO. De lokale aansluitingen zijn ingebed en daar wordt mee geoefend, ter voorbereiding op inwerkingtreding. Bij landelijke ontwikkelingen wordt hierop lokaal geacteerd, zodat de aansluiting zo goed mogelijk verloopt en we als organisatie de tijd gebruiken om ons optimaal voor te bereiden.

*1.3 Er wordt te weinig gebruik gemaakt van inzichten die door andere overheden worden ontwikkeld.*

Maatregel - Het programma heeft als taak de ontwikkelingen in het land op de voet te volgen en deze – indien relevant – naar binnen te halen. Regionale samenwerking wordt daarin actief opgezocht en werkprocessen worden met behulp van elkaars kennis en kunde verbeterd en aangepast.

*1.4 Het tegelijkertijd uitvoeren van reguliere werkzaamheden en werkzaamheden rondom de invoering van de Omgevingswet maakt dat interne capaciteit knelt. Het is een opgave om flexibel om te gaan met uitstel van de wet en daarmee gepaard gaande wijzigingen in de planning.*

Maatregel - Er wordt zo proactief mogelijk omgegaan met wijzigingen in de planning, zodat er een balans in werkzaamheden is. Er wordt geprioriteerd in het reguliere werk, om taken rondom invoering de ruimte te geven. Als deze maatregelen niet voldoende blijken te zijn dan volgt er een separaat voorstel om hiervoor meer capaciteit vrij te maken, waarmee we zeker stellen dat alle taken afgerond zijn bij invoering van de Wet en de daaropvolgende periode van implementatie.

*3.1 De verwachte inkomsten vanuit leges vallen na invoering van de Omgevingswet lager uit dan verwacht*

Maatregel - In de afgelopen jaren is gebleken dat er jaarlijks meer binnenkomt aan leges dan begroot en de verwachting is niet dat invoering van de Omgevingswet daar meteen verandering in brengt. Als organisatie brengen we gaandeweg in beeld welke structurele effecten invoering van de Wet heeft. Dat doen we zowel voor als na het moment van invoering, omdat er dan getoetst kan worden aan de praktijk. Dekking voor de te verwachten kosten in de jaren ná 2023 zal, op basis van monitoring en de nadere inschatting van structurele effecten, opnieuw overwogen worden bij het opstellen van een herzien programma- en actieplan.

**Financiën:**

**Kosten programma- en actieplan invoering Omgevingswet: 2022 & 2023**
Met het verschuiven van de datum van inwerkingtreding van de Omgevingswet is ook van een aantal onderdelen binnen het programma de planning noodzakelijkerwijs verschoven of opgerekt. Dit heeft geresulteerd in een geactualiseerde begroting voor 2022 en 2023.

In de onderstaande tabel is een kostenraming gemaakt van de externe kosten voor de realisatie van het Programma- en actieplan Invoering Omgevingswet in 2022 en 2023.

Begroting 2022-2023

| Onderdeel | Kosten (in € ) | | Toelichting |
|---|---|---|---|
| | 2022 | 2023 | |
| Omgevingsvisie en PlanMer/OER | 65.000 | 15.000 | Omgevingseffectrapportage en vaststelling, met aanpak van 1.0 naar 2.0 en inbedding organisatie |
| Omgevingsprogramma's | 15.000 | 30.000 | Doorvertaling vanuit omgevingsvisie via beleidscyclus |
| Omgevingsplan/programma "Vleugels van de Stad" | 30.000 | | Uitwerking eerste omgevingsprogramma's en omgevingsplannen, deels gekoppeld aan oplevering handboek en plan van aanpak omgevingsplan 2022-2029<br><br>**De totale projectkosten bedragen 180.000, waarvan 150.000 via provinciale subsidies gedekt wordt.* |
| Omgevingsplan | 50.000 | 50.000 | Toewerken naar handboek voor de organisatie en implementatie van nieuw instrumentarium |
| Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) | 50.000 | | Implementatie nieuwe software ter overdracht aan staande organisatie |
| Regeling mandaten college/raad | 15.000 | | Breed traject rondom rolverdeling met hulp van externe expertise, gekoppeld aan implementatie omgevingsplan |
| Legesverordening | 15.000 | | Inwinnen aanvullende expertise, opstellen |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | | | verordening ter vaststelling en inbedding in proces |
| Verordening nadeelcompensatie | 5.000 | | Inwinnen aanvullende expertise, opstellen verordening ter vaststelling en inbedding in proces |
| Toepasbare regels | 15.000 | | Begeleiding bij omzetten van verordeningen naar toepasbare regels in werkproces |
| Opleiding | 15.000 | 15.000 | Trainingen op maat, op basis van werken met nieuw instrumentarium |
| Communicatie | 35.000 | 15.000 | Aanpassingen uitingen communicatie en koppeling aan werkprocessen |
| Projectleiding | 60.000 | 25.000 | |
| | | | |
| **Totaal** | **370.000** | **150.000** | |
| | | | |
| **Dekking uit bestemming 2021*** | **135.000** | | |
| | | | |
| **Benodigd totaal** | **235.000** | **150.000** | |
| ***Leges*** | **150.000** | **150.000** | |
| ***Begrotingssaldo*** | **85.000** | | |

* Uit het budget dat beschikbaar is gesteld voor 2020-2021, resteert ultimo 2021 nog € 135.000. Bij de jaarrekening zal hiervoor een voorstel tot resultaatbestemming worden voorgelegd.

Voor een deel kunnen de resterende kosten, conform eerdere aankondiging in de Perspectiefnota 2022, gedekt worden door de meeropbrengsten vanuit binnenkomende leges (€ 150.000, zowel in 2022 als in 2023). De structurele effecten op de leges van de invoering van de omgevingswet zullen op zijn vroegst bij de Perspectiefnota 2023 inzichtelijk worden gemaakt.

Voor de resterende € 85.000 wordt een beroep gedaan op het begrotingssaldo 2022.

De financiële consequenties worden verwerkt in een begrotingswijziging.

**Participatie:**

Onderdeel van invoering van de Omgevingswet is de samenhang met het gemeentelijke participatiebeleid. Er is op verschillende manieren geoefend, via pilots, met participatie in voorbereiding op invoering van de Wet. De daar opgedane informatie heeft mede bijgedragen aan de totstandkoming van het recent vastgestelde gemeentelijke participatiebeleid. Met behulp van datzelfde beleid wordt participatie ingebed in het Omgevingswet-instrumentarium.

Zie het Programma- en actieplan ‘Invoering Omgevingswet 2022-2029’ voor een uitgebreidere toelichting.

**Communicatie:**

Het programma- en actieplan is een document, dat intern dient ter aansturing van het programma. Actieve communicatie naar buiten van dit plan is daarmee niet aan de orde. Communicatie is erg belangrijk binnen het programma, wat heeft geresulteerd in een communicatieplan. Dit houdt rekening met de veelzijdigheid van het Omgevingswet-instrumentarium en de specifieke vormen van communicatie die daarbij idealiter ingezet worden.

Zie het Programma- en actieplan ‘Invoering Omgevingswet 2022-2029’ voor een uitgebreidere toelichting.

| **Duurzaamheid:** |
| --- |
| Met het Programma- en actieplan wordt gewerkt aan zorgvuldige invoering van de Omgevingswet binnen onze gemeentelijke organisatie. Dat geeft ons instrumentarium in handen om, via onze ruimtelijke inrichting, invulling te geven aan onze duurzaamheidsambities. |
| **Vervolgproces:** |
| Elke twee jaar wordt het programma- en actieplan herzien, zodat ook de implementatie van de Omgevingswet ná invoering gestructureerd plaatsvindt. Via diverse sessies en/of raadsinformatiebrieven wordt u in de tussentijd op de hoogte gehouden van vorderingen binnen het programma.<br><br>Zie het Programma- en actieplan ‘Invoering Omgevingswet 2022-2029’ voor een uitgebreidere toelichting. |
| **Bijlagen:** |
| 1. Programma- en actieplan ‘Invoering Omgevingswet 2022-2029’. |
| Burgemeester en wethouders van Gorinchem,<br>de secretaris, de burgemeester, |

## Raadsbesluit

De gemeenteraad van Gorinchem,

Gelet op het raadsvoorstel van het college d.d. 28-01-2022

**Besluit:**

1. Het Programma- en actieplan ‘Invoering Omgevingswet 2022-2029’ vast te stellen;
2. De benodigde middelen voor 2022 ad € 235.000 voor € 150.000 te dekken uit extra legesinkomsten en voor € 85.000 ten laste te brengen van het begrotingssaldo 2022;
3. De benodigde middelen voor 2023 ad € 150.000 te dekken uit extra legesinkomsten;
4. De financiële consequenties te verwerken middels een begrotingswijziging.

Aldus besloten in de raadsvergadering van 24 februari 2022

Griffier, Voorzitter,